

но разпореден селскостопански район, където не познават никого, нежеланието на ромите не е основният фактор. Решаващи за плана са местните власти, тъй като те трябва да осигурят подслон на пристигащите роми. Скептични по начало, а след това и допълнително обезкуражени от циничния начин, по който някои словашки местни власти разтоварват най-главоболните си роми върху тях, тези власти започват да отхвърлят преместванията, позовавайки се на липса на подходящи жилища. Те често имат известно основание, тъй като общият план за преместване е подготвен, без да се отчете националната строителна програма, но във всеки случай правителствената комисия, както и нейната хабсбургска предшественица, няма възможност да оцени обективно подобни доклади и не може пряко да въздейства на докладващите ѝ местни власти.

С края на преместванията от 1968 г. правителствената комисия е разпусната и цялата политика спрямо ромите е преосмислена. В резултат на това на ромите е разрешено да формират собствени социокултурни асоциации и да организират стопански кооперации. Това е пълно преобръщане на позицията от 1958 г., че социоекономическото равенство може да се постигне само чрез асимилиране на ромите, сега вече "се признава, че ромското национално съзнание е валидна мотивация за самоподпомагане по новия път на социализма"⁴⁴. Известно време към ромите се отнасят като към национално малцинство, въпреки че те никога не били признати официално за такова, но експериментът е краткотраен и през април 1973 г. всички масови организации на ромите са разтурени.

Ромската идентичност и "циганският начин на живот"

След 1958 г. официалните документи често споменават "циганския начин на живот" като смесица от нежелани останки от предишни социални порядки, които включват та-